

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus
PL 236
20101 TURKU

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetuksesta maaseudun hanketoiminnan tukemisesta rahoituskaudella 2023-2027

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausunto

Hallituksen esityksen perusteluissa on pyritty avaamaan kattavasti pykälien taustoja. Tämä on myönteistä, mutta ELY-keskus pitää ongelmallisena sitä, että perusteluosaan sisältyy myös sellaista tekstiä, joka joko rajoittaa tai laajentaa säädöstekstin tulkintaa. Tämä on ongelmallista käytännön soveltamisen kannalta.

ELY-keskuksen mielestä tällainen teksti tulisi joko sisällyttää pykäläkohtaisiin teksteihin, valtioneuvoston asetuksiin tai jättää kokonaan pois.

Alla on eritelty ELY-keskuksen pykäläkohtaiset kommentit.

9 § Kehittämishankkeen tukemisen edellytykset

Pykälässä tuodaan esille, että ”Tukea ei myönnetä yhteistyöhön, jossa on mukana pelkästään tutkimuslaitoksia.” On kuitenkin tärkeää mahdollistaa tutkimuslaitosten elinkeinolähtöisten kehittämishankkeiden tukeminen myös jatkossa. Esimerkiksi hankkeen toteuttajina voisi olla tuensiirtosopimuksen kautta kaksi tutkimuslaitosta ja hankkeen toteutuksessa kiinteästi mukana toimialan yrityksiä ja keskeiset sidosryhmät. Tämän tyyppinen hanke tuottaa kohderyhmälle uutta tietoa ja lisää potentiaalia elinkeinoelämän kehittymiseen.

ELY-keskus huomioi, että kehittämishankkeen tukemisen edellytyksistä 1-8 puuttuu kohta elinkeinorakennetta uudistavat, maaseutuelinkeinojen kilpailukykyä ja toimintaympäristöä kehittävät ja yrittäjien yhteistyötä edistävät yhteistyöhankkeet. Tämä toimenpide on mainittu pykälässä 6 Kehittämishanketuen tuettava toiminta kohta 7 ja tulisi näkyä myös kehittämishankkeen tukemisen edellytyksissä.

3.3.2023

11 § Yritysryhmä- ja viljelijäryhmähankkeiden tukemisen edellytykset

Asetuksen perustelumuistiossa on tarkennettu kehittämisorganisaation määritelmää. Olisi kuitenkin tärkeää, että kehittämisorganisaation määritelmä olisi avattuna myös itse asetuksessa.

Olisi tärkeää, että viljelijät voivat osallistua myös yritysryhmähankkeisiin. Esimerkiksi viljelijöiden ja elintarvikkeita jalostavien yritysten yhteistyötä ruokaketjussa voitaisiin lisätä yhteisillä ryhmähankkeilla.

Pykälässä on kuvattu viljelijäryhmähankkeen tavoite seuraavasti "Hankkeen tavoitteena tulee olla työnteon ja tuotannollisen yhteistyön kehittäminen tai muu vastaava kehittäminen." Tässä mainittu viljelijäryhmähankkeen tavoite ei kuitenkaan mielestämme täysin vastaa perustelumuistion sanomaa. Perustelumuistiossa korostetaan toimenpiteen yhteensovittamista Neuvon kanssa ja että viljelijäryhmähankkeiden tehtävä on ennen kaikkea viljelijöiden sosiaalisen hyvinvoinnin ja jaksamisen kehittäminen.

12 § Kehittämishankkeen hyväksyttävät kustannukset

Pykälässä esitetään kehittämishankkeen hyväksyttäviksi kustannuksiksi 5) *... kohtuulliset tarjoilukustannukset hankkeen kokous-, koulutus- ja tiedotustilaisuuksissa;*

ELY-keskus ei näe tarvetta siirtää kohtuullisia tarjoilukustannuksia hyväksytyiksi kustannuksiksi vaan on pitänyt erittäin onnistuneena viime ohjelmakauden käytäntöä tarjoilukustannusten sisällyttämisestä hankkeen flat rateen. Tämä on vähentänyt byrokratiaa sekä hankkeiden toteuttajien parissa että ELY-keskuksessa. Pykälässä 27 Laskennalliset kustannukset on esitetty laskennallisiksi kustannuksiksi 19 % tai 40 %. Käytännössä laskennalliset kustannukset ovat korkeammat kuin viime ohjelmakautena, mikä omalta osaltaan puoltaisi tarjoilukustannusten sisällyttämistä laskennallisiin yleiskustannuksiin.

ELY-keskus ehdottaa, että hankkeen tarjoilukustannukset sisältyisivät myös jatkossa hankkeen laskennallisiin yleiskustannuksiin.

Pykälän kohdassa 7) mainitaan, että tukea voidaan myöntää kustannuksiin, jotka liittyvät lyhyiden toimitusketjujen, paikallisten markkinoiden kehittämisen tai maaseutumatkailun menekinedistämistoimiin taikka jotka aiheutuvat lyhytkestoisesta yrityskohtaisesta elinkeinotoiminnan arvioinnista tai testauksesta;

Kohtaa voisi tarkentaa, miksi näihin toimiin kohdentuvat kustannukset on eroteltu omaksi kohdakseen. Kustannusten kohdentuminen erilaisiin toimenpiteisiin tulee joka tapauksessa esille kustannusarviossa ja edellä mainittujen aihepiirien kustannukset voisivat sisältyä esimerkiksi ostopalveluihin ja/tai vuokratilaisuuksiin. Kustannuslajien pitäminen

3.3.2023

mahdollisimman yksinkertaisina selkeyttää kustannusarvion laadintaa ja seuraamista sekä hankehakijoiden parissa että ELY-keskuksessa.

14 § Valmisteluraha

On hyvä, että valmistelurahaa voidaan myöntää vain asetuksessa rajatuille hanketyypeille. Näin valmistelurahan käyttö saadaan kohdennettua tätä tukityyppiä aidosti tarvitseviin toimenpiteisiin, joiden valmistelu ja kokoaminen vaatii erityistä työtä.

16 § Koulutus- ja tiedonvälityshankkeen hyväksyttävät kustannukset

Sama huomio kuin pykälässä 12 liittyen kohtuullisiin tarjoilukustannuksiin.

20 § Investoinnin hyväksyttävät kustannukset

Pykälässä on listattu hyvin yksityiskohtaisesti käytettyjen koneiden ja laitteiden tukikelpoisuuden ehtoja *Tukikelpoiseksi voidaan kuitenkin hyväksyä sellaisen käytettynä ostettavan koneen, laitteen, välineen tai kaluston hankintameno, 1-5.*

Lausunnolla olevassa yritystukiasetuksessa ei enää säädellä käytettynä ostettavan koneen, laitteen, välineen tai kaluston tukikelpoisuuden vaatimuksista.

ELY-keskus näkee tärkeänä, että käytettyjen koneiden ja laitteiden tukikelpoisuuden ehdot ovat samanlaiset hanke- ja yritystukiasetuksissa.

24 § Koulutus- ja tiedonvälityshankkeeseen myönnettävän tuen määrä

Pykälässä lukee, että tukea voidaan myöntää koulutukseen, joka ”kohdistuu maatalouden alkutuotannon tai maataloustuotteiden jalostuksen tai kaupan pitämisen alalla toimiville pienille ja keskisuurille yrityksille, myönnetään maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden ryhmäpoikkeusasetuksen 21 artiklan mukaisesti.”

Tekstissä mainitaan pienet ja keskisuuret yritykset. Kuuluvatko mikroyritykset kuitenkin myös tähän mukaan? Jos kuuluvat, niin sen voisi lisätä tekstiin selkeyden vuoksi ... *kohdistuu maatalouden alkutuotannon tai maataloustuotteiden jalostuksen tai kaupan pitämisen alalla toimiville mikroyrityksille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille,...*”.

25 § Investointiin myönnettävän tuen määrä

ELY-keskus pitää hyvänä asiana, että tiettyihin yleishyödyllisiin investointeihin voidaan myöntää tapauskohtaisesti korkeampaa tukiprosenttia kuin asetuksessa luonnosteltu enimmäistuki 65 % muu julkinen rahoitus mukaan lukien. Kuitenkin haasteena saattaa olla

3.3.2023

poikkeuskohteiden 1-5 määrittäminen ja rajanveto muiden yleishyödyllisten investointien kanssa.

Esimerkiksi miten toimitaan sellaisissa tapauksissa, jossa älykkäät kylät - hankkeen suunnitelmassa tehdään ympäristö- ja ilmastoinvestointeja. Voiko kyseiselle hankkeelle myöntää tukea enintään 100 % muu julkinen tuki mukaan lukien, koska se täyttää kohdan 5) määritelmän vai tuleeko hanketta kohdella ympäristö- ja ilmastoinvestointina, jonka tuki olisi enintään 80 % muu julkinen tuki mukaan lukien? Ympäristö- ja ilmastoinvestointien erillään pito poikkeuskohteiden listasta tuo haasteita myöntövaiheessa.

*" Tuen määrä voi olla enintään 100 prosenttia, kun tuen kohteena on:
1) turvallisuutta ja varautumista edistävät investoinnit;
2) palvelukokeilujen investoinnit, joilla etsitään ratkaisuja maaseudulla palvelujen saatavuuteen;
3) kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajanpalvelujen investoinnit sekä nuorten palveluja parantavat investoinnit;
4) digitalisaation hyödyntämistä yhteiskäytössä olevissa tiloissa edistävät investoinnit; tai
5) älykkäät kylät –hankkeen suunnitelmaan sisältyvät investoinnit, joilla parannetaan alueen pitkän aikavälin toimintaympäristöä kestävä kehityksen tavoitteet huomioon ottaen."*

ELY-keskus kiinnittää erityistä huomiota siihen, että yleishyödyllisiin ympäristö- ja ilmastoinvestointeihin voidaan myöntää tukea muu julkinen rahoitus mukaan lukien yhteensä enintään 80 prosenttia, vaikka ympäristö- ja ilmastohankkeiden toteutuminen on keskeistä ohjelman kokonaistoteutuksen kannalta. Pykälässä on esitetty ympäristö- ja ilmastoinvestointeihin vähintään 20 %:n yksityinen rahoitus, mikä saattaa hidastaa kyseisten hankkeiden toteutumista.

27 § Laskennalliset kustannukset

Pykälässä mainitaan, että "Laskennallisina yleiskustannuksina voidaan hyväksyä 19 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä ulkopuolisten palvelujen ja henkilöstökulujen yhteenlasketuista kustannuksista tai 40 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä henkilöstökuluista."

Kohta kaipaa selkeytystä, mitkä ovat eri flat rate mallien hyväksyttävät kustannuslajit ja mitä tarkoitetaan ulkopuolisilla palveluilla. Jos ulkopuolisilla palveluilla tarkoitetaan ostopalveluita, olisi hyvä käyttää samaa termiä kuin pykälissä 12 ja 16 *ostopalveluiden hankintakustannukset* vai tarkoitetaanko ulkopuolisilla palveluilla 12 § 2) - 8) hyväksyttäviä kustannuksia?

Henkilöstökulujen laskeminen kiinteän prosentin avulla 39 % on hyvä uudistus, mikä helpottaa sekä tuen myöntäjän että hankehakijan työtä.

3.3.2023

Pykälässä jäi kuitenkin epäselväksi, miten henkilöstökulujen laskennallisten kustannusten kanssa toimitaan hankkeissa, joissa on käytössä todellisiin kustannuksiin perustuva kustannusmalli. Tuleeko tällaisessa hankkeessa myös henkilöstökulujen sivukulut, loma-ajan palkka ja lomarahat hakea maksuun todellisten kustannusten mukaisesti vai voidaan näissäkin hankkeissa hyödyntää henkilöstökulujen kohdalla 39 %:n laskennallista osuutta?

29 § Tuen ulkopuolelle jäävät kustannukset

ELY-keskuksen mielestä on positiivinen uudistus, että työpanos lasketaan myöntöpäätöksen mukaiselta toteutusajalta, jolloin hankkeen mahdollinen jatkoaika ei vaikuta 1 htv:n laskentaan. Asia käy hyvin perustelumuihiosta esille, mutta asetustekstiä voisi tämän osalta vielä selkeyttää, että "koko hankkeen myöntöpäätöksessä" tarkoitetaan ns. alkuperäistä myöntöpäätöstä eli ei muutospäätöksiä, joissa hankeaikaa on jatkettu.

*"12) sellaisen työntekijän palkkauksesta aiheutuviin kustannuksiin, joka ei ole tukea haettaessa ollut hakijan vakinaisen viran haltija tai toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa oleva työntekijä, jos hankkeen työntekijän työpanos **koko hankkeen myöntöpäätöksessä hyväksytyllä toteuttamisajalta** ylittää yhden henkilötyövuoden eikä kyseinen virka tai toimi ole ollut julkisesti haettavana;"*

31 § Hyväksyttävien kustannusten kohtuullisuus

Pykälässä lukee, että *"Alle 3 000 euron suuruisissa hankinnoissa viranomaisen on varmistettava hankinnan kustannusten kohtuullisuus tarkoituksenmukaisella tavalla, mikäli hankinnan kustannusten kohtuullisuutta on syytä epäillä."*

Olisi suositeltavaa, että alle 3 000 euron suuruisien hankintojen kohtuullisuuden tarkistamisen ohjetta täsmennettäisiin, jotta myös näiden hankintojen kohtuullisuuden tarkistamisessa olisi yhtenäinen ja systemaattinen tapa toimia. Mikäli asiaa ei täsmennetä asetuksessa, olisi Ruokaviraston hyvä tehdä asiasta selkeä ohjeistus.

Lisäksi, ELY-keskus pitää ongelmallisena, että asetustekstissä mainitaan, "mikäli hankinnan kustannusten kohtuullisuutta on syytä epäillä". Epäily on hyvin subjektiivinen asia. Sivulauseen voisi myös poistaa asetustekstistä ja jättää lauseen *"Alle 3 000 euron suuruisissa hankinnoissa viranomaisen on varmistettava hankinnan kustannusten kohtuullisuus tarkoituksenmukaisella tavalla."*

35 § Hankkeen toteuttamisen määräaika

ELY-keskus pitää hyvänä asiana, että hankkeiden toteuttamisen määräajan määrittämisen vastuu on ELY-keskuksella. Emme näe tarvetta määrittää asetuksessa erikseen hankkeiden toteuttamisen enimmäis-määräaikoja.

3.3.2023

36 § Aloitettujen hankkeiden muuttaminen ja toteutusajan pidentäminen

ELY-keskus pitää hyvänä muutoksena, että hankkeiden toteutusajan pidentämiseen liittyviä ehtoja on yksinkertaistettu.

38 § Hankkeen tulot

Hankkeen tuloissa ei ole enää poikkeusta alle 50 000 euron hankkeisiin, joita tulojen vähentäminen ei koske. ELY-keskus pitää tätä heikennyksenä. Erityisesti pienille maaseudun yhdistyksille muutos aiheuttaa haasteita, koska hankkeena esimerkiksi yhdistyksen omistaman tilan vuokratulot katsottaisiin hankkeen tuloksi hankkeen suuruudesta riippumatta ... ”toimi tiloista saadut käyttökorvaukset”. Tämä tulee vaikuttamaan hankkeiden hakemisaktiivisuuteen ja rahoituksen houkuttelevuuteen.

41 § Maksuhakemuksen jättämisen määräaika

ELY-keskus pitää hyvänä asiana, että maksuhakemuksen jättämisen määräaajoista on luovuttu pois lukien viimeisen erän maksun hakeminen. Asiasta voidaan sopia myös hanketoimijoiden ja ELY-keskuksen välillä suoraan.

43 § Puutteet hankintamenettelyissä ja tiedotusvelvollisuuden noudattamisessa

Pykälä on kokonaan uusi. Tiedotusvelvoitteen rikkomusta ei ole aiemmin sanktioitu suoraan asetuksella.

ELY-keskukselle jäi epäselväksi pykälän tarkoitus ja tavoite. Onko pykälän tarkoitus lieventää tiedotusvelvollisuuden sanktiointia vai tiukentaa sitä?

Tulkitsemme nykyisen pykälän tekstin siten, että tuen prosentuaalinen vähennys vähintään prosentista enintään viiteen prosenttiin koko hankkeen maksettavasta tuesta on erittäin merkittävä sanktio vähänkään isommissa hankkeissa ja selkeä tiukennus entiseen käytäntöön. Esimerkiksi 250 000 euron hankkeessa vähennys voi olla 2 500:sta 12 500 euroon.

ELY-keskus tiedustelee, miksi nimenomaan tiedotusvelvollisuuden laiminlyöntiä on tarve erikseen sanktioida. Jo aiemmilla kausilla esimerkiksi hankkeen kustantamat lehtimainokset, joissa ei ole ollut vaadittavia logoja, ovat olleet tukikelvottomia kustannuksia. Ja jos tukikelvottomien kustannusten osuus nousi tarpeeksi isoksi, kohdistui hankkeelle vähennys.

Mikäli pykälä jää tällaisena asetukseen, kaipaa se selkeitä toimintaohjeita, miten laiminlyönnin vakavuusaste määritellään, jotta toimijoita tullaan kohtelemaan tasa-arvoisesti eri puolilla Suomea.

45 § Ohjausryhmän asettaminen

3.3.2023

ELY-keskus pitää hyvänä asiana, että ohjausryhmän asettamiselle on jätetty lakea harkinnanvara ELY-keskukselle.

Yksikön päällikkö

Antti Jaatinen

Kehittämispäällikkö

Johanna Mattila

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt kehittämispäällikkö Johanna Mattila ja ratkaissut yksikön päällikkö Antti Jaatinen.

Tämä asiakirja KEHA/6719/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/6719/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Jaatinen Antti 03.03.2023 13:21

Esittelijä Mattila Johanna 03.03.2023 13:18